

Motion till riksdagen 2019/20:2729

av **Andreas Carlson m.fl. (KD)**

Kriminalvården

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nolltolerans mot narkotika på anstalter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kriminalvårdens roll i de nationella insatsteamerna mot extremism och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka radikaliserings i fängelset och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa anstalterna för familjeliv och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lämpliga påföljder för unga och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för unga gängkriminella och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skulduppbyggnad i fängelset och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler borde avtjäna sitt straff i hemlandet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheterna att hyra fängelseplatser utomlands och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilsamhällets roll och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala utfallskontrakt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kostnadskontroll i Kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om personer som avviker från utdömt straff och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avskaffade preskriptionstider och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rymningsförbud och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den kristdemokratiska rättspolitikerna bygger på insikten om människans ofullkomlighet. Brottlighet har alltid förekommit och kommer alltid att förekomma. Staten ska sträva efter att begränsa brottsligheten så långt det är möjligt. Denna inställning genomsyrar vår rättspolitik.

Ett fungerande rättssamhälle förutsätter att de som bryter mot lagen lagförs och straffas. Det är viktigt för att skydda laglydiga, ge brottsoffer upprättelse och för att upprätthålla ett signalsystem om vad som är rätt och fel, men också för att ge förbrytaren möjlighet att sona sitt brott. Människan är en moralisk varelse som hela tiden har ansvar för att förhålla sig till vad som är rätt och fel. Den som har tagit sitt straff har sonat sitt brott och har med det återupprättats och fått en chans att i andras ögon återinträda i samhället som en ansvarstagande person. Straff är därför ett nödvändigt inslag i rättsskipningen.

Tiden då straffet avtjänas ska användas på ett meningsfullt sätt genom insatser som möjliggör ett liv utan brottslighet. Behandling mot alkohol- och narkotikamissbruk samt utbildning och arbetsträning bör erbjudas. Anstalterna ska hållas drogfria. Frigivningen måste förberedas i god tid. För att undvika återfall bör den frigivne få hjälp att skaffa bostad, arbete eller annan typ av meningsfull sysselsättning. Det är även viktigt att det sociala kontaktnätet stärks. Satsningar på kriminalvården bör ses som ett sätt att minska brottsligheten i framtiden.

En växande kriminalvård

Kristdemokraternas och Moderaternas budget innebär en förstärkning av Kriminalvårdens budget med 251 miljoner kronor jämfört med övergångsbudgeten. Dock har en dålig situation hos Kriminalvården blivit sämre sedan dess. Regeringen täcker upp för en del transportkostnader men gör ingenting åt den långsiktiga kapacitetsutbyggnad som kommer krävas i ljuset av att polisen och åklagarna blir fler, samtidigt som straffen skärps. Sverige behöver fler platser på anstalt och häkten.

2018 var en brytpunkt för Kriminalvården. De föregående tre åren hade klientinflödet minskat kontinuerligt, men 2018 så vände trenden och antalet klienter ökade. Det finns anledning både att tro och att verka för att den trenden ska fortsätta. Kristdemokraternas inställning är att kriminella passar bättre på anstalt än ute i det fria. Detta får naturligtvis konsekvenser för Kriminalvårdens verksamhet.

Kriminalvården är idag hårt ansträngd. Kriminalvården gör själva bedömningen att det kommer krävas minst 6 300 anstaltsplatser och 3 200 häktesplatser till 2029. Dessutom räknar man med att behöva ta hänsyn till att minst 500 platser försvinner samma period på grund av renoveringsbehov. Kristdemokraterna delar den bedömningen. Vi vill se fler poliser och hårdare straff för en rad olika brott. För att på allvar kunna bekämpa den grova och organiserade brottsligheten, krävs att en del ledande personer försvinner från den kriminella miljön. Det krävs att förtroendet för rättsstaten återupprättas genom att brottsoffer får upprättelse och det kräver att en del

personer med stora problem nås av effektiva vårdinsatser och avhopparverksamhet inom ramen för Kriminalvårdens verksamhet.

Den genomsnittliga straffmassan, alltså antalet år i fängelse som en person döms för, hade tidigare en nedåtgående trend som nu är bruten och tycks vara på väg upp. Kristdemokraterna har medverkat till att riksdagen tillkännagett att ett flertal straff ska skärpas. Det gäller bland annat bostadsinbrott, vapenbrott, attacker på sjukhus och vitala samhällsfunktioner, attacker mot blåljuspersonal, skärpta straff för sexualbrott, terrorbrott och annat. Dessutom har vi i flera fall drivit fram att polisen fått bättre verktyg att bekämpa brott, exempelvis i form av ökad kameraövervakning. Detta kommer innebära ytterligare påfrestningar på Kriminalvården, som behöver en budgetram som klarar av ett framtida ökat klientinflöde.

När fängelserna blir för fullbelagda blir miljön där sämre, både för de intagna och för Kriminalvårdens personal. Våldet ökar inte, för att citera en enhetschef, linjärt utan exponentiellt i takt med att beläggningen ökar. 2019 ligger beläggningen på svenska anstalter i vissa fall på över 100 procent på häkten och mellan 97 och 100 procent på vissa anstalter. Så kan inte kriminalvården fungera. En bra miljö i kriminalvården är en förutsättning för rehabilitering av de intagna.

Säkerhetsaspekterna är också viktiga för att motarbeta bildandet av så kallade fängelsegång och för att differentiera klienter från olika nätverk som antingen kan hamna i konflikt med varandra inne på anstalten, precis som de varit utanför, eller fortsätta sin organisering inom befintliga nätverk. Genom vad Kriminalvården kallar ett dynamiskt säkerhetsarbete, exempelvis att kunna flytta klienter flera gånger mellan olika anstalter under fängelsetiden, kan detta motverkas. Befintliga nätverk splittras och konflikter undviks genom att personerna som har kontakt med varandra separeras. Kriminalvården hävdar att det finns tre grupperingar som kommer kräva extra insatser de kommande åren: löst sammansatta kriminella nätverk, personer med omfattande psykisk ohälsa eller diagnostiserad psykisk sjukdom och våldsbejakande extremister. Inte minst islamistiska extremister har det funnits allvarliga problem med i andra länder, och svenska anstalter får inte bli en arena för radikaliserings. Detta blir inte minst viktigt då personer som rest till IS kan komma att fängslas när de återvänder till Sverige, delvis för de brott de begått i Irak och Syrien, men vi vet också att vissa av dem begår andra brott och har kontakter med andra kriminella grupperingar.

Kriminalvårdens säkerhetsarbete är direkt beroende av en relativt låg beläggning, kring 90 procent. Då är det möjligt att omplacera klienter vid behov, vilket det av naturliga skäl inte är om beläggningen är 100 procent, då inga platser finns, eller ens 98 procent då exponentiellt mer resurser går åt till den dagliga verksamheten. Kriminalvården bedömer att det i framtiden kommer behövas en längre och mer omfattande utbildning för personalen, för att säkerställa kompetens. Grundutbildningen bedöms inte i sig kosta mer än den nuvarande; däremot ska den vara längre vilket kan leda till att vakanser i personalstyrkan ändå kommer bli mer omfattande, vilket i sig kommer kräva fler anställda.

Det ökade inflödet av klienter som har sin bakgrund i antingen socialt utsatta områden och/eller kriminella nätverk kommer ställa nya krav på Kriminalvårdens brottsförebyggande arbete. Många personer som idag tas in på anstalt befinner sig i betydligt större utanförskap än tidigare. Det kan innebära att de står längre ifrån arbetsmarknaden, har en starkare kriminell identitet, sämre svenskkunskaper eller obefintliga skolbetyg och att de betar sig våldsammare. Kriminalvården har en

nyckelroll i att se till att dessa personer deltar i ett preventivt arbete som lyckas och återvänder till samhället som laglydiga medborgare.

Kristdemokraterna vill också se att Kriminalvården utvecklar sitt internationella samarbete och ser till att fler avtjänar sina straff i hemlandet. Förfarandet har på senare år blivit enklare och snabbare men är fortfarande förknippat med problem som måste åtgärdas. Framför allt vore det gynnsamt om personer som ska utvisas efter avtjänat straff kunde sitta av det i det hemland till vilket man sedan ska utvisas. Detta skulle också frigöra vissa resurser från Migrationsverket, Kriminalvården och polisen i de fall där den dömda avviker mellan avtjänat straff och utvisningsbeslut.

Kriminalvårdens digitala infrastruktur är eftersatt och kommer behöva åtgärdas om myndigheten ska kunna effektivisera sitt arbete i väsentliga delar. Det finns idag en bristande enhetlighet i myndighetens it-system och dessutom uppfyller det inte alltid myndighetens säkerhetskrav, vilket är extremt allvarligt sett till den senaste tidens många it-skandaler som har drabbat svenska myndigheter. Detta får inte sprida sig. Kristdemokraterna har tidigare betonat vikten av svensk it-säkerhet genom att kräva en cybersäkerhetsmyndighet för svenskt cyberförsvar. Det förpliktar också att se till att it-säkerheten fungerar på alla myndigheter.

Hela rättsväsendet behöver förstärkas. Statskontoret konstaterar i rapporten Myndigheternas prognoser över flödet i brottmålsprocessen (2019:4) att ”inom få politikområden är statliga myndigheter så beroende av varandra som inom rättskedjan”. Därför ökade Kristdemokraterna och Moderaterna anslaget till Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, polisen och Kriminalvården i budgeten för 2019. I dagsläget är Kriminalvården den största flaskhalsen för att effektivt bekämpa brottslighet. En god kriminalvård är en förutsättning för att brottslingar ska rehabiliteras, inte bara förvaras. Därför behöver Kriminalvården byggas ut också på lång sikt. Regeringen har inte agerat på ett samlat sätt för att möta de problem som den grövre kriminaliteten innebär. Hade de gjort så, hade utvecklingen i Kriminalvården kunnat förutses för flera år sedan, inte minst om de själva hade trott på sin ambition att polisen faktiskt kommer öka sin effektivitet i att klara upp brott. Även om brottsligheten skulle ligga kvar på samma nivåer som tidigare hade detta inneburit påfrestningar på Kriminalvården. Istället har regeringen legat steget efter.

Kristdemokraterna vill därför förstärka Kriminalvården genom att öka anslag 1:6 Kriminalvården i utgiftsområde 4 med 120 miljoner 2020, 120 miljoner 2021 och 120 miljoner 2022.

Missbruk i fängelser

Narkotika är ett stort problem i kriminalvården. Dagligen tar kriminalvården hand om mellan 9 000 och 10 000 personer som har mer eller mindre uttalade problem med narkotika. Under 2017 gick endast 22 procent av de intagna på anstalt ett helt behandlingsprogram innan de frigavs. Samma år hade ungefär 60 procent av de intagna ett missbruk; vanligast var narkotikamissbruk. Bara 34 procent hade inget känt missbruk alls. 8 procent hade alkoholmissbruk, 31 procent missbrukade narkotika och 18 procent hade ett blandmissbruk. Bland frivårdsklienterna hade 62 procent en missbruksproblematik; endast 20 procent hade ingen känd missbruksproblematik.

Att droger förekommer på anstalter är alldeles för vanligt. 2016 gjordes 601 drogtestar som gav positivt utslag, och över 2 200 anmälningar om vägran att lämna drogtestrapporterades.

Det är viktigt att alla anstalter är drogfria och att personalen ges resurser och möjlighet att kontrollera att drogfriheten efterlevs. Det ska råda nolltolerans mot narkotikamissbruk. Narkotikamissbruk på anstalt medför ofta ett hotfullt klimat.

Behandling ska erbjudas dem som så behöver. Samtliga institutioner ska naturligtvis vara drogfria. Vid misstanke om missbruk ska tester utföras. Vid vägran att lämna urinprov ska anmärkningssystemet användas, vilket ska kunna leda till en senarelagd villkorlig frigivning. Detta bör ges regeringen till känna.

För att motverka förekomsten av narkotika och även andra otillåtna försändelser bör dessa kontrolleras mer noggrant. Kristdemokraterna och Alliansen har lagt fram förslag på hur vi ska kunna hindra kriminell verksamhet från att fortgå i landets fängelser. Ett sätt att minimera risken för kriminell verksamhet, såsom införsel av narkotika till anstalt, är ökad kontroll av försändelser till och från den intagne i anstalt. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Motverka radikalisering

Kriminalvården har av regeringen fått i uppdrag att kartlägga metoder och arbetssätt för det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism bland intagna på svenska fängelser. Kriminalvården ska studera hur andra länders arbete ser ut för att motverka radikalisering i fängelsemiljö och kriminalvården i stort. Kristdemokraterna anser att arbetet är angeläget och vill intensifiera arbetet med att motverka radikalisering och rekrytering i svenska fängelser. Det är också angeläget att regeringen kontinuerligt följer upp Kriminalvårdens uppdrag att motverka radikalisering.

I överenskommelsen om åtgärder mot terrorism som slöts mellan regeringen och allianspartierna i juni 2017 beslutades att nationella insatsteam mot extremism skulle införas, att en permanent funktion för nationell samordning inrättas och att ett stärkt stöd till avhoppare byggs upp. I detta ingår att ta fram nationell vägledning och uppföljning, en förstärkning av Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) uppdrag på området och att Skolverket ska genomföra en kompetensutveckling så att lärare bättre ska kunna hantera rasism och extremism i klassrummet bland elever i riskzonen. I detta arbete måste Kriminalvården medverka. I flera fall av terrorism runt om i Europa är det personer som sedan tidigare är kända av polisen som kriminella, men inte som jihadister, som ligger bakom. Det finns en risk att dessa radikaliseras och eftersom de redan bevisat sig besitta ett våldskapital är det rimligt att anta att det ligger närmare till hands för dessa att genomföra våldsdåd än för andra. Kriminalvården har här en mycket viktig roll i att upptäcka, larma om och bekämpa extremism. Detta bör ges regeringen till känna.

Familjefokus i fängelse

Alltför många återfall i kriminalitet efter att de avtjänat sitt straff. Här krävs förstärkningar för att minska antalet återfall. Därtill riskerar sex av tio barn som har någon förälder i fängelse att själva hamna i brottslighet.

Det är viktigt att arbeta förebyggande i fängelserna. I Wales har man lyckats vända trenden genom en familjemetod där man arbetar med att hitta drivkraften i föräldraskapet hos den intagne, öka antalet besök och göra besöksrummen i fängelserna mer familjevänliga för att skapa en miljö som är mer välkomnande för barn. Genom att

arbeta med ett ökat familjefokus inom kriminalvården i Sverige kan stora vinster göras för den enskilda internen, för barnen till denne och i det brottsförebyggande arbetet och för samhällsekonomin i stort. Detta bör ges regeringen till känna.

Gör det lättare att hitta lämplig påföljd för unga brottslingar

Kristdemokraterna anser att man bör införa en möjlighet att döma ut fler olika typer av påföljder för unga lagöverträdare, däribland omplacering, kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning.

En statlig utredning har gjort en översyn av det svenska påföljdssystemet. Utredningen föreslår bland annat att det införs två nya ungdomspåföljder: kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning. Dessa påföljder syftar till att fylla det glapp som idag finns när det gäller att finna lämplig påföljd för unga lagöverträdare. Det handlar dels om när den unge är ovillig att delta i ungdomstjänst eller ungdomsvård eller om vårdbehov saknas, dels om de fall då ungdomstjänst inte skulle vara tillräckligt ingripande samtidigt som det inte finns tillräckliga skäl för slutna ungdomsvård. Kontaktskyldighet för unga ska motsvara vad som i dag kan ingå i åtgärden särskilt kvalificerad kontaktperson enligt socialtjänstlagstiftningen. Socialnämnden i den unges hemort ska vara huvudman för påföljden. Ungdomsövervakning ska innefatta tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet, utan att det innebär institutionsvistelse. Utredningens förslag är bra och bör genomföras.

Elektronisk övervakning bör användas i ökad utsträckning för personer 15–17 år. Detta skapar möjlighet för dem att leva ett skötsamt liv, samtidigt som frihetsberövande kan undvikas. Frihetsberövande leder till ökad risk att den unge får en brottslig identitet.

Möjligheten bör också införas att döma ungdomar 15–17 år till kontaktskyldighet liknande kvalificerad kontaktperson som finns för personer under 15 år och skyddstillsyn för vuxna. Detta bereds fortfarande i Regeringskansliet.

En påföljd som skulle kunna användas vore en tillfällig omplacering av den unge till en form av fosterhem på annan ort. Detta bör finnas som ett alternativ för den som är motiverad, som ett alternativ till kortare tid av slutna ungdomsvård.

Riksdagen tillkännagav under riksdagsåret 2014/15 för regeringen att man bör se över hur unga under 18 år ska kunna dömas till helgavskiljning med elektronisk fotboja, efter ett förslag från Alliansen. Regeringen har nu mottagit en utredning, Nya ungdomspåföljder (Ds 2017:25). Förslagen bör skyndsamt genomföras.

Insatser för unga kriminella

KD/M-budgeten ökade anslagen till Kriminalvården och innehöll ett uppdrag till myndigheten att skapa en särskild enhet för unga gängmedlemmar. En sådan enhet skulle behöva utveckla det återfallsförebyggande arbetet och avhopparverksamheten. Innehållet i verkställigheten behöver också bli mer meningsfullt och innehålla tydliga utbildningsplaner. För att lyckas bättre med unga gängmedlemmar bör individanpassade program användas i högre utsträckning för att bryta det kriminella beteendet.

De erfarenheter som Kriminalvården har och bygger upp på den föreslagna enheten kan ligga till grund för metodstöd inom andra aktörers arbete med unga kriminella i gängmiljö. Därför satsar vi 50 miljoner kronor på detta på utgiftsområde 4 1:6 Kriminalvården.

Ökat antal platser vid Statens institutionsstyrelse (Sis)

De flesta barn och unga som behöver samhällsvård för att exempelvis komma bort från droger och kriminalitet kan få hjälp i familjehem eller på HVB-hem. För de barn och unga som behöver stå under särskilt noggrann tillsyn för att vården ska kunna genomföras är dock en skyndsam placering på Sis i många fall det enda alternativet. Efterfrågan på platser har ökat, och för Kristdemokraterna är det prioriterat att öka antalet platser. Dessvärre är Sis en eftersatt och illa fungerande myndighet, som behöver bli bättre. Därför behövs en satsning på kompetens- och metodutveckling för arbete med unga gängkriminella. Vi väljer därför att satsa mer pengar på Statens institutionsstyrelse, Sis. Vi anslår 75 miljoner extra 2019, 75 miljoner 2020 och 75 miljoner 2021 under utgiftsområde 9 anslag 4:6 Statens institutionsstyrelse.

Minska risken för skulduppbyggnad under tiden på anstalt

Att vara intagen på anstalt kan innebära att det blir svårare för den intagne att sköta sin privatekonomi. Detta riskerar att leda till att räkningar och hyror ligger obetalda och att ett skuldberg därmed byggs upp. Det är mycket viktigt att motverka för att återgången till ett normalt, laglydigt liv ska bli smidigare och enklare när den intagne återfår sin frihet. Alla som avtjänar ett straff i Sverige i dag får en personlig planering för strafftiden, en så kallad verkställighetsplan. Alliansen kräver att skuldsanering också beaktas i den verkställighetsplan som upprättas i början av verkställigheten. Åtgärder för att minska den intagnes skuldbörda, men som även syftar till att etablera kontakt med Kronofogdemyndigheten och andra relevanta aktörer, bör vidtas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Tiden efter avslutat straff

Kriminalvårdens ansvar ska upphöra först då kontakt upprättats med socialförvaltningen, arbetsliv, hyresvärd och andra aktörer som medverkar till att den frigivne kan starta ett fungerande liv i samhället.

Genom regleringsbrev ska Arbetsförmedlingen få ett tydligt uppdrag att samverka med Kriminalvården kring utslussningen av personer som friges från fängelser eller slutna ungdomsvård.

I socialtjänstlagen ska en tydlig skyldighet införas för kommunerna att samverka med Kriminalvården kring utslussning av personer från fängelser eller slutna ungdomsvård.

Det är oerhört viktigt att samhällets stöttning fortsätter även efter avtjänat straff. Den frigivne behöver ofta hjälp till bostad, arbete, utbildning och andra återanpassande åtgärder för att möjligheten att kunna leva ett liv utan brottslighet ska maximeras. När någon friges utan vettig sysselsättning, utan bostad, utan socialt nätverk drivs han eller hon återigen rakt i armarna på de kriminella kretsarna.

Det civila samhällets betydelse

Frivilligorganisationer ska ha en naturlig plats i återanpassningen av den dömda, både före och efter frigivningen. Det civila samhället har redan idag stor betydelse för att stötta tidigare dömda personers återanpassning. Föreningar bör uppmuntras att finnas

med som en del i livet före och efter frigivningen. Avhoppjourer, dit kriminella kan vända sig när de vill lämna sitt kriminella liv, har sedan flera år drivits av bland andra Exit Fryshuset (främst avhoppare från nazistisk miljö), Kriminellas Revansch i Samhället (Kris) och X-Cons. Vi kan inte utgå från att civilsamhället kommer att ställa upp automatiskt om inte de ekonomiska förutsättningarna finns. Avdragsrätt för gåvor återinfördes i och med KD/M-budgeten och är ett viktigt steg för att stödja civilsamhället ekonomiskt. Kristdemokraterna vill också ge frivilligorganisationer ersättning i förhållande till hur väl de lyckas återanpassa tidigare dömda.

På senare år har begreppet social impact bonds, sociala utfallskontrakt, etablerats i Storbritannien. Detta innebär att civilsamhället får ekonomisk ersättning från staten i förhållande till hur väl man lyckas med att återanpassa tidigare brottslingar. De fördelar som antas finnas med sociala utfallskontrakt är bland annat incitamentet att nå resultat, samt att privat finansiering kan tillhandahållas för att skapa en infrastruktur för rehabilitering. Även om man ännu inte kan fastslå att sociala utfallskontrakt ger tydliga positiva resultat, är konceptet tillräckligt intressant för att prövas också i Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

Kostnadsöversyn av Kriminalvården

Den 15 december 2015 beslutade riksdagen efter motion från Kristdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet och Liberalerna att kostnadsutvecklingen och kostnadseffektiviteten inom Kriminalvården skulle utvärderas. Detta gjordes mot bakgrund av den kostnadsutveckling som skett inom Kriminalvården när myndigheten byggdes ut och säkerheten förbättrades för att hindra rymningar och få plats för en ökad beläggning. Vid den tidpunkten hade medelbeläggningen minskat. Så ser situationen inte ut idag. Beläggningen beräknas öka under kommande år när polisen, domstolarna och åklagarna får högre budget och fler tvångsmedel och straffen skärps. Kriminalvården kommer behöva byggas ut. Det kommer vara förenat med stora kostnader, inte bara därför att fängelser och häkten är dyra, utan för att just svenska fängelser är de dyraste i Europa. Enligt en undersökning från Svenska Dagbladet 2014 är svenska fångar sex gånger dyrare än genomsnittet i Europa.¹ Riksdagens utredningstjänst har tagit fram mer aktuella siffror. Där framgår att en svensk fånge kostar 380 euro per dygn, medan den siffran är 202 euro för en fånge i Danmark. Trots detta är återfallsfrekvensen 2015 den samma för de båda länderna, 33 procent.

Den svenska kriminalvården är bland de absolut dyraste i Europa. Enligt tidigare undersökningar kostar ett dygn i svenskt fängelse sex gånger så mycket som genomsnittet i Europa, och betydligt mer än våra närmaste, mer jämförbara grannar som Norge, Tyskland och Storbritannien.

Kristdemokraterna var med och tillförde stora anslagsökningar till Kriminalvården i den budget vi gjorde tillsammans med Moderaterna och som gäller för 2019. Samtidigt har Kriminalvården i dag delvis ändrade förutsättningar som hänger samman med förändringar i klientsammansättningen. Därför fanns det skäl att göra en samlad analys av kostnadsutvecklingen inom Kriminalvårdens olika verksamheter. Alliansregeringen tillsatte därför 2014 utredningen En flexibel och effektiv kriminalvård (dir. 2014:99), med uppdraget att analysera kostnadseffektiviteten i Kriminalvården samt föreslå hur det återfallsförebyggande arbetet kan utvecklas och förstärkas, bland annat genom nya

¹ <https://www.svd.se/europas-fangelser>.

former för samverkan med andra myndigheter och aktörer. Utredaren fick i uppdrag att redovisa hur Kriminalvårdens kostnader för anstalt, häkte, frivård respektive transporttjänst har utvecklats sedan 2004. Vidare skulle utredaren analysera om fördelningen av kostnaderna var ändamålsenlig och avspeglade regeringens prioriteringar. En internationell jämförelse skulle göras och framgångsrika internationella exempel på återfallsförebyggande åtgärder studeras. Uppdraget skulle redovisas innan 2015 års utgång. Den rödgröna regeringen lade dock ner utredningen. Vi anser att en sådan utredning som den nedlagda är av stor betydelse och att en sådan därför behöver tillsättas snarast möjligt. Detta tillkännagavs för regeringen förra riksdagsåret. Vi förväntar att regeringen snarast genomför detta.

Gör det svårare att undkomma dom

De senaste tio åren har cirka 100 brott om året blivit preskriberade på grund av att personer som blivit dömda helt enkelt struntat i att dyka upp till fängelset för att avtjäna sitt straff. För närvarande är cirka 700 personer efterlysta på grund av detta. Kristdemokraterna menar att det måste genomföras en rad åtgärder för att bli av med detta. Dels bör preskriptionstiden tas bort för utdömda straff eftersom skuldfrågan redan är avgjord, till skillnad från brott utan dom. Dels bör den som inte inställer sig få betydligt svårare att få villkorlig frigivning, vars automatik vi vill avskaffa. Sköter man sig inte i fängelset, ska man inte bli villkorligt frigiven, och detsamma bör gälla om man inte inställer sig. För personer med hög risk att avvika bör fotboja vara ett alternativ i väntan på dom. Ett rymningsförbud bör också införas. Inte heller bör man kunna strunta i att infinna sig straffritt. En utredning bör få i uppdrag att se över dessa åtgärder i ett samlat paket.

Fler ska avtjäna straffet i hemlandet

Kristdemokraterna anser att utlänningar som döms för brott i Sverige som regel ska avtjäna sitt straff i sina hemländer. Sverige bör därför prioritera att skriva avtal med andra länder som tillgodoser detta. Det är nödvändigt både för att avlasta Kriminalvården både kapacitets- och kostnadsmässigt, för att underlätta utvisning och för att andra länders brottslingar inte är Sveriges ansvar. För att avlasta Kriminalvårdens beläggning bör också möjligheten att i högre utsträckning hyra platser utomlands undersökas. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Andreas Carlson (KD)

Ingemar Kihlström (KD)

Robert Halef (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Lars Adaktusson (KD)

Mikael Oscarsson (KD)